

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΕΝΩΠΙΟΝ: Ε. ΜΙΝΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΚΡΙΤΟΥ

Αρ. Θανατικής Ανάκρισης: 104/2005

Επί τοις αφορώσι τον Αθανάσιο Νικολάου, αποβιώσαντα, τέως εκ Λεμεσού

Επί τοις αφορώσι τον περί Θανατικών Ανακριτών Νόμο (ΚΕΦ. 153)

Επί τοις αφορώσι την αίτηση της ΑΝΔΡΙΑΝΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ, διαχειρίστριας της περιουσίας και μητέρας του αποβιώσαντος ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ, για την έκδοση διατάγματος που διατάσσει και/ή επιτρέπει την εκταφή της σορού του ως άνω αποβιώσαντος

Ημερομηνία: 09/04/2025

Εμφανίσεις:

Για την Αστυνομία: κα Δάφνη Ναπολέοντος με κο Π. Ευρυπίδου

Για την οικογένεια του αποβιώσαντος: κος Ν. Κληρίδης με κο Μάτσα και Λ. Παναγιώτου

Για Ενδιαφερόμενο Μέρος Δρ. Π. Σταυριανού: κα Α. Κλαΐδη με κα Μ. Λοΐζου

κα Ανδριάνα Νικολάου, μητέρα αποβιώσαντος, παρούσα

κος Χαράλαμπος Νικολάου, πατέρας αποβιώσαντος, παρών

Ιατροδικαστής Δρ. Π. Σταυριανός, παρών

ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΑΠΟΦΑΣΗ
επί του αιτήματος της οικογένειας
για επαναταφή της σορού του αποβιώσαντος

[I] ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι γονείς του θανόντος Αθανάσιου Νικολάου με επιστολή τους προς Θανατικό Ανακριτή του Ε.Δ. Λεμεσού ημερ. 20/03/2025 ζητούν την έκδοση διατάγματος επιστροφής του οστικού σκελετού και των πλακιδίων του υοειδούς οστού, σε συνέχεια του τελευταίου διατάγματος ημερ. 26/04/2021 του Θανατικού Ανακριτή Ν. Φακοντή (όπως ήταν τότε), ενόψει της ολοκλήρωσης των σχετικών εξετάσεων και ενεργειών.

Ο φάκελος της παρούσας Θανατικής Ανάκρισης (εφεξής «Θ.Α.»), αν και περατώθηκε, τέθηκε ενώπιόν μου, μετά από σχετικές οδηγίες του Προέδρου του Ε.Δ. Λεμεσού, αφού παρέμεινε σε εκκρεμότητα διαδικαστικό ζήτημα που αφορά την επαναταφή των οστών του θανόντος και το οποίο διαπιστώνεται ότι, δεν αποφασίστηκε από την προκάτοχο μου Θανατική Ανακρίτρια Ντ. Βαρσιώτου, η οποία εξέδωσε το τελικό πόρισμα.

Ενόψει της φύσης του αιτήματος (διά της επιστολής) και της απουσίας δικονομικού διαβήματος, όρισα την Θ.Α. στις 27/03/2025, ώστε να εμφανιστούν ενώπιόν μου διαζώσης οι γονείς του αποβιώσαντος, που υπογράφουν την επιστολή ημερ. 20/03/2025, όπως επίσης και εκπρόσωπος της Αστυνομίας.

Στο μεσοδιάστημα, πληροφορήθηκα ότι, η ευπαίδευτη συνήγορος του Δρ. Π. Σταυριανού απέστειλε επιστολή/email μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη Διοικητικό Πρωτοκολλητή του Ε.Δ. Λεμεσού, ώστε να λάβει πληροφόρηση, εάν εκκρεμεί οποιαδήποτε διαδικασία στα πλαίσια της Θ.Α. και ενημερώθηκε ότι, η Θ.Α. ήταν ορισμένη στις 27/03/2025 και οποιαδήποτε τυχόν αιτήματα θα τίθεντο διαζώσης ενώπιον του Δικαστηρίου.

[II] ΘΕΣΕΙΣ ΕΥΠΑΙΔΕΥΤΩΝ ΣΥΝΗΓΟΡΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ / ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ / ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΗ ΔΡ. ΠΑΝΙΚΟΥ ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΥ (ΩΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΥ ΜΕΡΟΥΣ)

Στις 27/03/2025, οι ευπαίδευτοι συνήγοροι των γονέων του αποβιώσαντος τοποθετήθηκαν, προβάλλοντας ως αίτημά τους την επιστροφή του οστικού σκελετού και των πλακιδίων του υοειδούς οστού στην οικογένεια, ενόψει της ολοκλήρωσης της Θ.Α. με την έκδοση του πορίσματος και της ετυμηγορίας από την Θ.Α. (όπως ήταν τότε) Ντ. Βαρωσιώτου ημερ. 10/05/2024. Υποστήριξαν ότι, δεν εκκρεμεί οποιαδήποτε διαδικασία ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου, η έρευνα των Ιδιωτών Ποινικών Ανακριτών, η οποία διατάχθηκε κατόπιν οδηγιών του Υπουργικού Συμβουλίου, έχει διεξαχθεί και ολοκληρωθεί με την έκδοση πορίσματος, για το οποίο υπήρξαν ρητές οδηγίες όπως μη δημοσιοποιηθεί, αντίγραφο του οποίου έχει στην κατοχή της η οικογένεια, το δε Ανώτατο Δικαστήριο υπό τη σύνθεσή του σε Πλήρη Ολομέλεια στις 18/12/2024 απέρριψε το αίτημα του Ιατροδικαστού Δρ. Π. Σταυριανού για έκδοση προνομιακού εντάλματος φύσης Certiorari για ακύρωση του Πορίσματος ημερ. 10/05/2024. Έφεση επί της απόφασης της Πλήρους Ολομέλειας, επίσης, απορρίφθηκε στις 21/02/2025. Η μητέρα του θύματος εξήγησε ότι, ο οστικός σκελετός και τα πλακίδια του υοειδούς οστού είναι υπό την ασφαλή φύλαξη της Αστυνομίας και ουσιαστικά, η οικογένεια επιθυμεί όπως ακολουθηθούν οι ενδεδειγμένες διαδικασίες επαναταφής του αποβιώσαντος υιού της, διατηρώντας τα οστά σε οστεοφυλάκιο σε ενδεδειγμένο χώρο εντός ή εκτός του κοιμητηρίου, μετά από συνεννόηση και με τον Μητροπολίτη Λεμεσού.

Η ευπαίδευτη συνήγορος της Αστυνομίας, υποστήριξε ότι, δεν υπάρχει ένσταση στην επιστροφή του οστικού σκελετού, εκτός των πλακιδίων του υοειδούς οστού, καθ' ότι υπάρχει ενδεχόμενο να καταχωρηθούν ποινικές υποθέσεις. Συμφωνεί στην έκδοση διατάγματος επαναταφής του οστικού σκελετού, συμφώνως των προνοιών του περί

Θανατικών Ανακριτών Νόμου, ΚΕΦ. 153 και του περί Κοιμητηρίων (Ταφή και Εκταφή) Νόμου του 2007, ως η επιθυμία της οικογένειας, εκφρασθείσας μέσω της μητέρας του αποβιώσαντος.

Ο ευπαίδευτος συνήγορος του Ιατροδικαστού Πανίκου Σταυριανού, εμφανίστηκε ως ενδιαφερόμενο μέρος, ζητώντας χρόνο για καταχώρηση γραπτής ένστασης, υποστηρίζοντας ότι, τυχόν επαναταφή του οστικού σκελετού και των πλακιδίων του υοειδούς οστού ενδεχομένως να επηρεάσει τα δικαιώματα του εντολέα τους, σε περίπτωση κατά την οποία προκύψει ποινική ή πειθαρχική δίωξη και ενίσταται στην έκδοση διατάγματος επαναταφής. Περαιτέρω, εξήγησε ότι, επιθυμεί να προωθηθεί αίτημα για ανάταξη οστών ή άλλο, σχετικό με τα οστά αίτημα.

[[III]] ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΕΚΤΑΦΗΣ & ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΣΟΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΒΙΩΣΑΝΤΟΣ

Η μητέρα και διαχειρίστρια του αποβιώσαντος Ανδριάνα Νικολάου με αίτηση διακλήσεως ημερ. 04/12/2020, η οποία συνοδεύετο από Υπεύθυνη Δήλωσή της, αιτήθηκε την έκδοση διατάγματος εκταφής της σορού του αποβιώσαντος υιού της Αθανάσιου Νικολάου για επιστημονική εξέταση από ειδικούς εμπειρογνώμονες. Στις 09/12/2020 εκδόθηκε εκ συμφώνου¹ Διάταγμα από τον Θ.Α. Ν. Φακοντή (όπως ήταν τότε) με το οποίο καθορίστηκε η διαδικασία εκταφής, μεταφοράς και επιθεώρησης του πτώματος του θανόντος εντός συγκεκριμένης χρονικής περιόδου (15/12/2020-23/12/2020), υπό τη μέριμνα και φροντίδα του Αστυνομικού Διευθυντή Λεμεσού. Στο εν λόγω διάταγμα διατάχθηκε και η επαναταφή του πτώματος του θανόντος εντός 48 ωρών από την ολοκλήρωση της ιατροδικαστικής εξέτασης, στον ίδιο χώρο που έγινε η εκταφή του και όπως τα έξοδα εκταφής και επαναταφής καταβληθούν από τις γενικές προσόδους, ως ορίζει το άρθρο 5, ΚΕΦ. 153. Ακολούθησαν εκ συμφώνου διαδικαστικές τροποποιήσεις του αρχικού διατάγματος στις 15/12/2020² και στις 17/12/2020,³ ως προς τα πρόσωπα που θα παρευρίσκονταν κατά την επιθεώρηση του πτώματος μετά την εκταφή του.

¹ Στην παρουσία της Αιτήτριας, μητέρας του αποβιώσαντος, του Α.Δ. Ν/σού μέσω της Δημόσιας Κατηγορού Ξ. Ξενοφώντος και εκπροσώπου του Δήμου Λεμεσού.

² Στην παρουσία του συνηγόρου Χρ. Πουργουρίδη για την Αιτήτρια και του Α.Δ. Ν/σού μέσω της Δημόσιας Κατηγορού Ξ. Ξενοφώντος. Προστέθηκε, μετά το όνομα του Δρ. Φ. Κουτσαύτη, το εξής λεκτικό «*και/ή του ιατροδικαστή Δρ. Μ. Ματσάκη και/ή ανθρωπολόγου και/ή φωτογράφου της επιλογής της οικογένειας*».

³ Στην παρουσία του συνηγόρου Π. Μιχαηλίδη εκ μέρους Χρ. Πουργουρίδη για την Αιτήτρια και του Α.Δ. Ν/σού μέσω της Δημόσιας Κατηγορού Ξ. Ξενοφώντος. Προστέθηκε, μετά το «και φωτογράφου της Αστυνομικής Διεύθυνσης Λεμεσού», το εξής λεκτικό «*των Ιατροδικαστών Σοφοκλή Σοφοκλέους και/ή Νικόλα Χαραλάμπους και/ή Πανίκου Σταυριανού και/ή της ανθρωπολόγου Ελευθερίας Χαριλάου για λογαριασμό της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι οποίοι*

Στις 23/12/2020 εκδόθηκε, εκ νέου, εκ συμφώνου⁴ διάταγμα τροποποίησης του αρχικού διατάγματος αναφορικά με την επαναταφή του πτώματος του αποβιώσαντος, διατάσσοντας όπως, αυτή λάβει χώραν στις 15/01/2021, εκτός αν υπάρξει διαφορετική διαταγή από τον Θανατικό Ανακριτή. Δόθηκαν περαιτέρω οδηγίες προς την οικογένεια, σε περίπτωση που επιθυμεί να υποβάλει οποιοδήποτε αίτημα αναφορικά με τη διάθεση του πτώματος, να το πράξει μέχρι 11/01/2021 και αντίγραφο τυχόν αίτησης να επιδοθεί στον Α.Δ. Λεμεσού.

Στις 07/01/2021 η μητέρα του θανόντος καταχώρησε αίτηση ενώπιον του Θ.Α. Ν. Φακοντή συνοδευόμενη από Υπεύθυνη Δήλωση και δύο τεκμήρια, εκ των οποίων το Τεκμήριο 1 αφορούσε το ημερολόγιο ενεργείας ημερ. 18/12/2020 που τηρήθηκε από τον Λοχία 35 Γ. Ορφανό κατά την εξέταση και επιθεώρηση των οστών του αποβιώσαντος στο Νεκροτομείο του Γ.Ν. Λεμεσού, το οποίο ημερολόγιο υπογράφηκε από τους 6 Ιατροδικαστές που ήταν παρόντες στη διαδικασία (συμπερ. του Ενδιαφερόμενου Μέρους στην Θ.Α., Δρ. Π. Σταυριανού), οι οποίοι και κατέγραψαν τις θέσεις τους, στην παρουσία της ανθρωπολόγου Ε. Χαριλάου και Δικηγόρου της Δημοκρατίας.

Ενόψει της ως άνω αίτησης και του περιεχομένου της, στις 14/01/2021 δόθηκαν οδηγίες από τον Θανατικό Ανακριτή Ν. Φακοντή, όπως ακυρωθεί η διαταγή επαναταφής της σορού στις 15/01/2021, ως δε το πρακτικό του Θ.Α. καταδεικνύει, δεν δόθηκε νέα ημερομηνία επαναταφής, παραμένοντας σε εκκρεμότητα το ζήτημα αυτό, αναλόγως των εξελίξεων όταν θα αποπερατωνόταν η εκκρεμούσα διαδικασία. Στις 26/01/2021⁵ εκδόθηκε εκ συμφώνου διάταγμα μεταφοράς του υοειδούς οστού για παθολογοανατομική επεξεργασία στο Α' Εργαστήριο της Παθολογικής Ανατομικής της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, στην Ελλάδα, στο οποίο καθορίστηκε ο τρόπος φύλαξης και επεξεργασίας του υοειδούς οστού, ώστε να ληφθούν ιστολογικές τομές από αυτό και να επισκοπηθούν σε κοινό οπτικό μικροσκόπιο. Με την ολοκλήρωση των εξετάσεων συνολικής διάρκειας 3 μηνών, δόθηκαν οδηγίες από τον Θ.Α. όπως, το υοειδές οστό να επιστραφεί στην Κύπρο στην κατάσταση που θα ευρισκόταν και να παραμείνει σε ασφαλή χώρο στην Α.Δ. Λεμεσού, τα υπόλοιπα δε οστά να παραμείνουν υπό την ασφαλή φύλαξη της Α.Δ. Λεμεσού μέχρι τη συμπλήρωση όλων των εξετάσεων. Περαιτέρω, ο Θ.Α. διέταξε όπως, ο φάκελος τεθεί ενώπιον του εντός 3 ημερών από την επιστροφή του υοειδούς

δύνανται και οι ίδιοι να επιθεωρήσουν το πτώμα και να ετοιμάσουν σχετικές εκθέσεις»
(Υπογράμμιση δική μου).

⁴ Στην παρουσία του συνηγόρου Δ. Λοχία εκ μέρους Χρ. Πουργουρίδη για την Αιτήτρια και του Α.Δ. Λ/σού μέσω της Δημόσιας Κατηγορούς Ξ. Ξενοφώντος.

⁵ Στις 12/02/2021 έγινε μία εκ συμφώνου τροποποίηση επί του εν λόγω Διατάγματος.

οστού στην Κύπρο, ώστε να εξεταζόταν το ενδεχόμενο έκδοσης νέων οδηγιών και/ή διαταγμάτων που αφορούν την πορεία της υπόθεσης και τη διάθεση του συνόλου του οστικού σκελετού του αποβιώσαντος Α. Νικολάου. Ο χρόνος ολοκλήρωσης της εξειδικευμένης εξέτασης του υοειδούς οστού επεκτάθηκε για 2 μήνες με σχετικό διάταγμα ημερ. 26/04/2021 και δόθηκαν οδηγίες όπως, ο υπόλοιπος οστικός σκελετός συνεχίσει να βρίσκεται υπό την ασφαλή φύλαξη της Αστυνομίας, μέχρι τη συμπλήρωση όλων των εξετάσεων ή νεότερης διαταγής του Θ.Α. (αντίγραφο του οποίου τέθηκε ενώπιόν μου μαζί με την επιστολή ημερ. 20/02/2025). Στις 04/10/2021 δόθηκαν οδηγίες όπως, η Θ.Α. τεθεί εκτός πινακίου. Εν τέλει, η ακροαματική διαδικασία άρχισε 3 περίπου χρόνια αργότερα και ολοκληρώθηκε με την έκδοση του πορίσματος από την αδελφή μου Θ.Α. Ντ. Βαρωσιώτου τον Μάιο του 2024. Μετά την έκδοση του πορίσματος και της ετυμηγορίας από την Θ.Α. Ντ. Βαρωσιώτου (όπως ήταν τότε), δεν υπήρξε οποιοδήποτε διάβημα και/ή αίτημα αναφορικά με την τύχη του οστικού σκελετού και/ή του υοειδούς οστού, τα οποία συνεχίζουν να παραμένουν υπό την ασφαλή φύλαξη του Αστυνομικού Διευθυντή Λεμεσού, όπως οι οδηγίες που εκδόθηκαν από τον Θ.Α. Ν. Φακοντή (όπως ήταν τότε), μέχρι και σήμερα που τέθηκε εκ νέου το σχετικό αίτημα ενώπιόν μου.

[IV] ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΟΥ ΠΑΝΙΚΟΥ ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΤΑΦΗΣ & ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΣΟΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΒΙΩΣΑΝΤΟΣ

Σύμφωνα με το ημερολόγιο ενεργείας (Τεκμήριο 1 της Αίτησης ημερ. 07/01/2021), ο Δρ. Πανίκος Σταυριανός συμμετείχε στην εξέταση και επιθεώρηση του οστικού σκελετού και σημείωσε ότι, «δεν διαφωνεί με την διενέργεια οποιασδήποτε ιστοπαθολογικής εξέτασης οποιουδήποτε τμήματος του σκελετού, αλλά θεωρεί ότι, όλα τα ευρήματα ως καταγράφηκαν στο πρακτικό και αφορούν τις πολλαπλές κακώσεις που ανευρέθησαν, θα πρέπει να συνυπολογιστούν μαζί με το σύνολο των παραμέτρων που αφορούν την παρούσα υπόθεση, ούτως ώστε, να υπάρξει οριστική εκτίμηση των ευρημάτων για να υπάρξει τελικό πόρισμα, από πλευράς του».

Ο Δρ. Πανίκος Σταυριανός, κατόπιν αδείας, εμφανίστηκε ως Ενδιαφερόμενο Μέρος σε αρκετές από τις διαζώσης συνεδρίες της Θ.Α. που αφορούσαν την εκταφή, μεταφορά και επιθεώρηση του οστικού σκελετού, καθώς και του υοειδούς οστού από εξειδικευμένους παθολογοανατόμους στην Αθήνα και φαίνεται να ήταν ενήμερος για τις διαδικασίες που ακολουθούντο, χωρίς να ζητήσει από τον Θ.Α. Ν. Φακοντή (όπως ήταν τότε), όπως επέμβει και/ή υποβάλει οποιοδήποτε συγκεκριμένο αίτημα σε σχέση με τον οστικό σκελετό και/ή το υοειδές οστό του αποβιώσαντος.

[V] ΝΟΜΙΚΗ ΠΤΥΧΗ

Αρχικά, σημειώνεται ότι, το δικαιοδοτικό ζήτημα της εξουσίας εξέτασης οποιουδήποτε ζητήματος άπτεται υπόθεσης Θανατικής Ανάκρισης, ρυθμίζεται από το άρθρο 3, του περί Θανατικών Ανακριτών Νόμου, ΚΕΦ. 153. Σύμφωνα με το εδάφιο (3) του εν λόγω άρθρου:

Ποιοι δύνανται να διεξάγουν θανατικές ανακρίσεις

3.-(3) Οποιαδήποτε θανατική ανάκριση που άρχισε από θανατικό ανακριτή δύναται να συνεχιστεί, επαναληφθεί ή επανανοιχθεί κατά τον τρόπο που προνοείται από το Νόμο αυτό, από τέτοιο θανατικό ανακριτή ή διάδοχο του στο αξίωμα ή από τέτοιο άλλο θανατικό ανακριτή που είναι εξουσιοδοτημένος να διεξάγει τη θανατική ανάκριση εντός της δικαιοδοσίας, ως ο Πρόεδρος Επαρχιακού Δικαστηρίου δύναται να διατάξει.

Έμφαση δική μου.

Η δυνατότητα έκδοσης διατάγματος εκταφής πτώματος και, συνακόλουθα, επαναταφής πτώματος αποβιώσαντος, ερείδεται επί του άρθρου 5, ΚΕΦ. 153, το οποίο παρατίθεται αυτολεξεί:

Εξουσία να διατάσσεται εκταφή

5. Ανεξάρτητα από οποιοδήποτε Νόμο ή έθιμο αντίθετο με ότι θεσπίστηκε ή επικρατεί, οποτεδήποτε φανεί σε θανατικό ανακριτή ότι το πτώμα οποιουδήποτε προσώπου, το οποίο πέθανε κάτω από περιστάσεις που απαιτούν τη διεξαγωγή θανατικής ανάκρισης σε αυτό, τάφηκε χωρίς να επιθεωρηθεί ή χωρίς να διεξαχθεί θανατική ανάκριση ή όταν θανατική ανάκριση, αν και διεξάχθηκε, ακυρώθηκε ή επανανοίχτηκε, είναι νόμιμο για τέτοιο θανατικό ανακριτή με ένταλμα του όπως εκτίθεται στον Τύπο Α του Πρώτου Παραρτήματος να διατάσσει την εκταφή τέτοιου πτώματος και αυτός μετά την εκταφή αυτή προχωρεί στη διεξαγωγή θανατικής ανάκρισης πάνω σε τέτοιο πτώμα και έπειτα διατάσσει την επαναταφή του και τα έξοδα τέτοιας εκταφής και επαναταφής πληρώνονται με διαταγή του θανατικού ανακριτή, από τις γενικές προσόδους:

Νοείται ότι η εκταφή αυτή δεν διατάσσεται σε οποιαδήποτε περίπτωση όπου κατά τη γνώμη του θανατικού ανακριτή δεν υπάρχει εύλογη πιθανότητα για εξασφάλιση ουσιαστικής πληροφορίας από αυτή.

Έμφαση δική μου.

Το άρθρο 9, ΚΕΦ. 153, περαιτέρω, δίδει εξουσία σε Θανατικό Ανακριτή να αναβάλει την ταφή οποιουδήποτε πτώματος βρίσκεται εντός της δικαιοδοσίας του, μέχρις ότου διεξαχθεί θανατική ανάκριση, ήτοι μέχρι να περατωθεί,⁶ χωρίς όμως να αποκλείεται η

⁶ Άρθρο 9, ΚΕΦ. 153:

Θανατικός ανακριτής δύναται να αναβάλει την ταφή μέχρι το πέρας θανατικής ανάκρισης

9. Θανατικός ανακριτής δύναται να απαγορεύσει την ταφή οποιουδήποτε πτώματος που βρίσκεται εντός της δικαιοδοσίας του μέχρις ότου διεξαχθεί θανατική ανάκριση.

δυνατότητα έκδοσης διατάγματος που να εξουσιοδοτεί ταφή ή άλλη διάθεση πτώματος σε οποιοδήποτε χρόνο, μετά την επιθεώρηση του πτώματος και πριν την ολοκλήρωση της θανατικής ανάκρισης [ίδε άρθρο 15(2), ΚΕΦ. 153].⁷

Από το όλο περιεχόμενο των ως άνω προνοιών του ΚΕΦ. 153 συνάγεται ότι, εκταφή και επαναταφή, εξέταση, επιθεώρηση, ταφή ή άλλως πως διάθεση πτώματος είναι εφικτή μόνο μετά από οδηγίες του Θανατικού Ανακριτή και αυτό επιβεβαιώθηκε στην απόφαση *David Parris v. Δημοκρατίας*.⁸ Οποιαδήποτε επέμβαση πάνω στο πτώμα, χωρίς να υπάρχει οδηγία από Θανατικό Ανακριτή, αντιστρατεύεται τις εξουσίες και πρόνοιες του ΚΕΦ. 153.

Όπως χαρακτηριστικά λέχθηκε υπό Καλλή, Δικαστή του Ανωτάτου (όπως ήταν τότε), στην πιο πάνω απόφαση:⁹

«[...] Αν δεν ήταν έτσι τα πράγματα, προς τί οι εξουσίες του Θανατικού Ανακριτή, να διατάσσει εκταφή (άρθρο 5), να απαγορεύει την ταφή (άρθρο 9), να διατάσσει εξέταση του πτώματος και υποβολή έκθεσης (άρθρο 12), να επιθεωρεί το πτώμα πριν από την πρώτη συνεδρίαση θανατικής ανάκρισης και να εξουσιοδοτεί την ταφή ή άλλη διάθεση του πτώματος (άρθρο 15(2));»

Το ΚΕΦ. 153, πρόκειται για αποικιακή, του Ηνωμένου Βασιλείου, νομοθεσία, από όπου έχει και τις καταβολές του ο θεσμός του Θανατικού Ανακριτή, προϋπήρχε δηλαδή της εγκαθίδρυσης της Δημοκρατίας και του Συντάγματος και συνεχίζει να ισχύει με βάση το Άρθρο 188.1 του Συντάγματος, στο μέτρο που ο τέτοιος θεσμός είναι αναγκαίος με βάση το Σύνταγμα.¹⁰

Στο Η.Β. η νομοθεσία που διέπει τις Θανατικές Ανακρίσεις έχει εξελιχθεί, κυρίως με την Coroners Act 1988 και την Coroner and Justice Act 2009 (και άλλων συναφών νομοθετημάτων που θεσπίστηκαν το έτος 2013 και εντεύθεν), όμως, κρίνω υπό τις περιστάσεις ότι, μπορώ να αντλήσω καθοδήγηση και από αγγλικά συγγράμματα και νομολογία αναφορικά με το ζήτημα που απασχολεί το Δικαστήριο, στον βαθμό που κατ' αναλογία ισχύουν στην Κυπριακή Δημοκρατία.

Σύμφωνα με τον *Jervis on Coroners*, 14th Ed., σελ. 189, §8-10:

⁷ Άρθρο 15(2), ΚΕΦ. 153:

Διατάξεις που αφορούν την επιθεώρηση πτώματος:

(2) Διάταγμα που εξουσιοδοτεί την ταφή ή άλλη διάθεση πτώματος επί του οποίου αποφασίστηκε να διεξαχθεί θανατική ανάκριση δύναται να εκδοθεί από το θανατικό ανακριτή σε οποιοδήποτε χρόνο μετά την επιθεώρηση του πτώματος.

⁸ (1999) 2 ΑΑΔ 186.

⁹ *Supra n. 9.*

¹⁰ Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας *v* Χριστάκη Μιχαήλ Λαζαρίδη κ. α. (1992) 2 Α.Α.Δ. 8.

*Once the body has been identified, the necessary examination made, and **any other matters have been dealt with, the body should normally be reinterred**, pursuant to a burial order issued by the coroner.*

Έμφαση δική μου.

Ακολούθως στην σελ. 235, §9-21¹¹ του ιδίου βιβλίου αναφέρεται το ακόλουθο, αναφορικά με τη διάθεση πτώματος:

Although coroners have a duty to release the body for burial or cremation as soon as is reasonably practicable, they can issue a burial order only once they no longer need to retain the body** for the purposes of investigation. [...] However, the requirement that they no longer need the body for the purposes of the investigation means that **they must by then have come under a duty to conduct such an investigation.

Έμφαση δική μου.

Επιπρόσθετα, όπως το θέτει ο Jervis στο βιβλίο του, σελ. 190, §8-11:

The coroner has a right to possession of the body of the deceased for the purposes of coronial functions until those functions are completed.

Έμφαση δική μου.

Στην απόφαση *R v Bristol Coroner, ex parte Kerr*,¹² το Δικαστήριο κλήθηκε να αποφασίσει κατά πόσον ο Θανατικός Ανακριτής έχει εξουσία επί του πτώματος μετά την ολοκλήρωση της Θανατικής Ανάκρισης και αποφασίστηκαν τα ακόλουθα:

The coroner's authority over the physical control of the body arises as soon as he decides to hold an inquest, and lasts at common law until the inquest itself is determined.

Έμφαση δική μου.

[VI] ΥΠΑΓΩΓΗ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΣΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΠΤΥΧΗ

Ο αδελφός μου Θ.Α. Ν. Φακοντής (όπως ήταν τότε) εξέδωσε στις 09/12/2020 το διάταγμα εκταφής με συγκεκριμένες εντολές/οδηγίες αναφορικά με την μεταφορά και επιθεώρηση του πτώματος και οδηγίες επαναταφής του πτώματος του αποβιώσαντος όταν περατωθούν όλες οι εξετάσεις. Σε ό,τι αφορά τις οδηγίες επαναταφής, που είναι και το ζήτημα που απασχολεί τη σημερινή Θανατική Ανακρίτρια, ο Θ.Α. Ν. Φακοντής (όπως ήταν τότε) μετά από σχετικές τροποποιήσεις του αρχικού διατάγματος που εξέδωσε, άφησε το ζήτημα της επαναταφής να εκκρεμεί, ενόψει των αιτημάτων που αναφύονταν από καιρού εις καιρόν.

¹¹ Σχετική με το απόσπασμα είναι και η §9-28, σελ. 238.

¹² [1974] 2 W.L.R. 816

Από την έκδοση του εντάλματος εκταφής, μεσολάβησε η επιθεώρηση του πτώματος, η εξέταση του υοειδούς οστού από παθολογοανατόμους στην Ελλάδα και η ακρόαση της ουσίας της Θ.Α. με την έκδοση πορίσματος και ετυμηγορίας ημερ. 10/05/2024 από την αδελφή μου Θ.Α. Ντ. Βαρωσιώτου (όπως ήταν τότε). Το Ανώτατο Δικαστήριο στην πλήρη του σύνθεση, στα πλαίσια αίτησης για έκδοση προνομιακού εντάλματος φύσεως Certiorari του Ιατροδικαστού Πανίκου Σταυριανού, αποφάνθηκε ότι, υπήρξε μεν παραβίαση του δικαιώματος του Δρ. Πανίκου Σταυριανού να ακουστεί στην ακροαματική διαδικασία, εντούτοις «*υπό τις ιδιάζουσες και όλως εξαιρετικές περιστάσεις που περιβάλλουν την υπό συζήτηση υπόθεση, τυχόν επιτυχία της Αίτησης μέσω της έκδοσης του αιτούμενου ακυρωτικού εντάλματος, δεν θα εξυπηρετούσε τελικά το δημόσιο συμφέρον και την απονομή της δικαιοσύνης στην ευρύτερη διάσταση τους*».¹³ Η απόφαση αυτή ουσιαστικά καθιστά το πόρισμα και την ετυμηγορία της Θ.Α. Ντ. Βαρωσιώτου τελεσίδικη.

Ενόψει της ολοκλήρωσης της Θ.Α. με την ακροαματική διαδικασία, δεν χωρεί αμφιβολία ότι, αυτή θεωρείται ως περατωθείσα (*inquest itself has been determined*) και ενώπιον του Δικαστηρίου δεν εκκρεμεί οποιαδήποτε άλλη -πλέον- διαδικασία σχετική με την Θ.Α., πλην του αιτήματος επαναταφής του πτώματος που είχε παραμείνει σε εκκρεμότητα.

Η ένσταση του Ενδιαφερόμενου Μέρους στην επαναταφή της σορού του αποβιώσαντος ακόμη κι αν συνδεόταν με συγκεκριμένο αίτημα προς Θανατικό Ανακριτή σε σχέση με τον οστικό σκελετό του πτώματος είναι η θέση μου ότι, εκφεύγει πλέον της δικαιοδοσίας και αρμοδιότητας του Θανατικού Ανακριτή, αφού τα καθήκοντά του έχουν περατωθεί με την έκδοση του τελικού πορίσματος και ουδεμία εξουσία έχει να κατακρατεί τα οστά για οποιοδήποτε περαιτέρω χρονικό διάστημα.

Η ανησυχία του Ενδιαφερόμενου Μέρους για τυχόν ποινικές ή πειθαρχικές διώξεις έχει ήδη σχολιαστεί από το Α.Δ.¹⁴ στην πιο πάνω Αίτηση και παραθέτω το σχετικό απόσπασμα αυτολεξεί:

«Εν πάση περιπτώσει, τα αισθήματα απογοήτευσης ή και πικρίας του Αιτητή για συμπερίληψη στο πόρισμα θέσεων που του αποδίδουν παραλείψεις και πλημμελή εκτέλεση των καθηκόντων του, προκαλώντας στον ίδιο ανησυχία για πρόκληση ζημιάς στη φήμη και την επαγγελματική του επάρκεια, αφορούν

¹³ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΔΡ ΠΑΝΙΚΟΥ Α. ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΥ, ΕΞ ΑΡΑΔΙΠΠΟΥ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΟΥ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ CERTIORARI, Πολιτική Αίτηση Αρ.129/2024) 18 Δεκεμβρίου, 2024

¹⁴ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΤΟΥ ΔΡ ΠΑΝΙΚΟΥ Α. ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΥ, ΕΞ ΑΡΑΔΙΠΠΟΥ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΟΥ ΕΝΤΑΛΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ CERTIORARI, Πολιτική Αίτηση Αρ.129/2024) 18 Δεκεμβρίου, 2024

ζητήματα ξένα με το αντικείμενο μιας Θανατικής Ανάκρισης. Το πόρισμα μιας Θανατικής Ανάκρισης δεν μπορεί να αξιοποιηθεί, ως μαρτυρία, τόσο σε Αστική όσο και σε Ποινική διαδικασία, ενώ ο Θανατικός Ανακριτής, πέραν από την διερεύνηση των συνθηκών κάτω από τις οποίες επήλθε ο θάνατος ενός προσώπου και τη διαπίστωση γεγονότων σε σχέση με αυτό, δεν έχει αρμοδιότητα, ούτε δικαιοδοσία, να αποφανθεί για ζητήματα Αστικής ή Ποινικής ευθύνης οποιουδήποτε, για τον θάνατο κάποιου προσώπου. Παρεμβάλλεται ότι ο Αιτητής, πέραν της δυνατότητας που έχει να προβάλει τις θέσεις του στην περίπτωση που τελικά κληθεί να αντιμετωπίσει οποιαδήποτε διαδικασία Πειθαρχικής, Ποινικής ή Αστικής φύσης, διατηρεί πάντα τη δυνατότητα, μετερχόμενος τις κατάλληλες διαδικασίες, να προστατεύσει και να διασφαλίσει τα συμφέροντα του.»

Τονίζεται ότι, η εξουσία του Θανατικού Ανακριτή επί του πτώματος έχει παύσει να υφίσταται, μετά την ολοκλήρωση της Θ.Α. και οποιαδήποτε αναβολή της ταφής του πτώματος, για άλλους σκοπούς, δεν παρέχεται από τον σχετικό Νόμο.¹⁵

Το άρθρο 5, ΚΕΦ. 153, ξεκάθαρα, προνοεί ότι, μετά τη διεξαγωγή της θανατικής ανάκρισης, διατάσσεται η επαναταφή του πτώματος.

Σε σχέση με το υοειδές οστό, το οποίο στάλθηκε για μακροσκοπική και μικροσκοπική εξέταση από παθολογοανατόμους στην Ελλάδα, σύμφωνα με το πόρισμα ημερ. 10/05/2024 καταδεικνύεται ότι, αυτό κόπηκε σε 350 ιστολογικές τομές και τοποθετήθηκε σε πλακίδια, για να καταστεί δυνατή η μικροσκοπική του εξέταση.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, το υοειδές οστό εξασφαλίστηκε μετά το σχετικό διάταγμα εκταφής του συνόλου του οστικού σκελετού ημερ. 09/12/2020 και ανήκει στον αποβιώσαντα Αθανάσιο Νικολάου. Το γεγονός ότι, σήμερα, δεν είναι στην αρχική του μορφή, και ευρίσκεται διατομημένο σε 350 πλακίδια, ουδόλως διαφοροποιεί το γεγονός ότι, αποτελεί μέρος του συνόλου του οστικού σκελετού του αποβιώσαντος και ως τέτοιο, κρίνω ότι, θα πρέπει να προσεγγιστεί.

Αξίζει εδώ, να αναφέρω ότι, ο Άγγλος νομοθέτης έχει προβλέψει ακόμη και για τα δείγματα που λαμβάνονται στα πλαίσια ιστοπαθολογικών εξετάσεων και δυνάμει των Καν. 14(5) και 14(6) των Coroners (Investigations) Regulations του 2013,¹⁶

¹⁵ Ίδε, άρθρο 9, ΚΕΦ. 153.

¹⁶ **Preservation or retention of material from a post-mortem examination**

14.—(1) Where a suitable practitioner conducts a post-mortem examination under section 14 and preserves or retains material which in his or her opinion relates to the cause of death or identity of the deceased, he or she must provide the coroner with written notification of that fact.

(2) A suitable practitioner who preserves or retains material under paragraph (1) must provide the coroner with a written notification that—

(a) identifies the material being preserved or retained; and

διαφαίνεται ότι, το υλικό που εξασφαλίζεται από πτώμα για περαιτέρω εξετάσεις, αφού ολοκληρωθούν όλες οι διαδικασίες για τις οποίες κατακρατείται, διατίθεται στην οικογένεια ή δίδονται οδηγίες για ταφή, αποτέφρωση ή άλλες νόμιμες μεθόδους διάθεσής του ή, με τη συγκατάθεση της οικογένειας, κατακρατείται για επιστημονικές ή άλλες έρευνες.

Έχοντας καταλήξει ότι, η εξουσία του Θανατικού Ανακριτή επί της σορού του αποβιώσαντος έχει παύσει να υφίσταται με την ολοκλήρωση της Θ.Α. και την έκδοση του τελεσίδικου πορίσματος, προχωρώ να εξετάσω ποιός έχει δικαίωμα να διεκδικεί την επιστροφή και επαναταφή της σορού. Η μητέρα του αποβιώσαντος Ανδριάννα Νικολάου, ως η διαχειρίστρια της περιουσίας του υιού της και προσωπικός αντιπρόσωπός του, κρίνω ότι, έχει δικαίωμα να αιτείται την επιστροφή και επαναταφή του οστικού σκελετού του αποβιώσαντος υιού της, συμφώνως των ενδεικνυόμενων διαδικασιών επαναταφής.¹⁷

Σύμφωνα με τον περί Κοιμητηρίων (Ταφή και Εκταφή) Νόμος του 2004, άρθρα 2, 20, 25, 26 και 28, υπάρχει δυνατότητα όπως, τα οστά του αποβιώσαντος Α. Νικολάου τοποθετηθούν και παραμείνουν εντός οστεοφυλακίου, σε ειδικά κατασκευασμένο

(b)explains why that practitioner is of the opinion set out in paragraph (1).

(3) A written notification under paragraph (2) may—

(a)specify the period of time for which the suitable practitioner believes the material should be preserved or retained; and

(b)specify different periods of time in relation to different preserved or retained material.

(4) On receiving a notification under paragraph (1), the coroner must notify the suitable practitioner of the period of time for which he or she requires the material to be preserved or retained for the purposes of fulfilling his or her functions under the 2009 Act.

(5) On making the notification under paragraph (4) the coroner must also notify, where known—

(a)the next of kin or personal representative of the deceased; and

(b)any other relative of the deceased who has notified the coroner of his or her desire to be represented at the post-mortem examination,

that material is being preserved or retained, the period or periods for which it is required to be preserved or retained and the options for dealing with the material under paragraph (6) once the period or periods of preservation or retention has or have expired.

(6) The options for dealing with material are—

(a)disposal of the material by burial, cremation or other lawful disposal by the suitable practitioner;

(b)return of the material to a person listed in sub-paragraph (a) or (b) of paragraph (5); or

(c)retention of the material with the consent of a person listed in sub-paragraph (a) or (b) of paragraph (5) for medical research or other purposes in accordance with the Human Tissue Act 2004.

¹⁷ *Jervis on Coroners*, σελ. 231, §9-12: In consequence, coroners or their officers, in releasing a body after conclusion of the coroner's inquiries, should take care to release the body only into the custody of the person properly entitled to possession of it, or as directed by such person.

χώρο εντός του κοιμητηρίου ή σε μοναστήρι ή σε ησυχαστήριο, ενόψει του ότι, έγινε εκταφή τους το 2020.

Έχοντας καταλήξει ως ανωτέρω, δια του παρόντος, η Θανατική Ανακρίτρια, διατάσσει και αποφασίζει ως ακολούθως:

1. Εκδίδεται διάταγμα, με το οποίο διατάσσεται ο Αστυνομικός Διευθυντής Λεμεσού όπως, παραδώσει στην προσωπική αντιπρόσωπο και διαχειρίστρια του αποβιώσαντος Ανδριάνα Νικολάου τον οστικό σκελετό και τα 350 πλακίδια του υοειδούς οστού εντός 7 ημερών από τη σύνταξη του παρόντος, στην παρουσία εκπροσώπου της Τοπικής Αρχής Αυτοδιοίκησης (Δήμου Λεμεσού), νοουμένου ότι, είναι δυνατή η επαναταφή, εντός 7 ημερών από τη σύνταξη του παρόντος. Σε διαφορετική περίπτωση, τα οστά του θανόντος να συνεχίσουν να είναι υπό την ασφαλή φύλαξη του Αστυνομικού Διευθυντή Λεμεσού, μέχρι να καταστεί εφικτή η επαναταφή στη βάση των προνοιών του παρόντος διατάγματος.
2. Εκδίδεται περαιτέρω διάταγμα, με το οποίο εξουσιοδοτείται η επαναταφή του συνόλου του οστικού σκελετού του αποβιώσαντος Αθανάσιου Νικολάου (συμπεριλαμβανομένων των 350 πλακιδίων του υοειδούς οστού) δια της τοποθέτησης αυτού σε οστεοφυλάκιο, εντός του κοιμητηρίου χώρου από όπου εκτάφηκε (ήτοι του Κοιμητηρίου Αγίας Φύλας) εντός 7 ημερών από τη σύνταξη του παρόντος.

Νοείται ότι, σε περίπτωση που, εντός του κοιμητηρίου χώρου Αγίας Φύλας, δεν υπάρχει ειδικά κατασκευασμένος χώρος για την τοποθέτηση του οστεοφυλακίου, η επαναταφή να λάβει χώραν εντός οποιουδήποτε άλλου κοιμητηρίου χώρου, ησυχαστηρίου ή μοναστηρίου που θα επιλέξει η οικογένεια, κατόπιν συνεννόησής της με την Τοπική Αρχή Αυτοδιοίκησης (Δήμο Λεμεσού) και την Εκκλησιαστική Αρχή.

3. Οποιαδήποτε έξοδα ήθελε προκύψουν για την επαναταφή των οστών του θανόντος να καταβληθούν από τις γενικές προσόδους του Κράτους.

(Υπ.)
Ε. ΜΙΝΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
Θανατική Ανακρίτρια